

nentium conjugia pertinaciter defendebant, per Damianum confutavit et eradicavit. Incestuosorum vero hæresim, quæ auctoritate Justiniani imperatoris asserebat, eadem ratione qua in successione numerandos esse gradus consanguinitatis, non tantum per epistolam Petri Damiani, verum etiam duobus pluribusque Romæ habitis conciliis impugnavit. Contra novos hæreticos hoc tempore emergentes, qui docebant episcopatus a principibus laicis absque crimine Simonie licite emi posse, quosque Petrus Damiani scriptis suis graviter insectatus est, decretum edidit quo omnis beneficii ecclesiastici venditionem et emptionem interdixit.

Per Godefridum Tusciæ marchionem, Romanam Ecclesiam liberavit a Nortmannis: cum jam Richardus Nortmannorum princeps Aquinum usque victor pervenisset, Urbem proxime invasurus, ut a pontifice imperatoris insigne consequi posset. Ad Guillelmum comitem Nortmanniæ, quem Edwardus, virgo virginem habens uxorem Editham, nulla prole relicta, successorem regni constituerat, misit vexillum, ut Haroldum tyrannum Angliæ regnum occupantem post obitum sancti Edwardi regis expelleret, atque ut legitimus successor eodem regno potiretur. Pro componendis seditionibus per Simoniacos et fornicarios clericos exortis, legationem misit ad Mediolanenses. Decreta auctoritate apostolica ipsis præscripta infra subjunguntur. A Guilielmo comite Burgundiæ, et compluribus Francorum nobilibus, pro defendenda Romana Ecclesia, quoties opus erat, juratam promissionem accepit. Usus mitræ, laicis hactenus inconcessum, Vratislao duci Bohemorum concessit. Henricum regem, qui juvenili furore Ber-

A tam conjugem repudiare parabat, per Petrum Damiani apostolica legatione a proposito revocavit. Argentinensem episcopum, Guarnerum nomine, ob crimen Simonie episcopatu privavit. Cum Moguntino et Bambergensi de Simonie crimine accusatis sanctum Annonem ad se venientem, et pro reis episcopis intercedentem, honorifice excepit, brachio sancti Cæsarii donavit; ejusque favore, citra munerum acceptionem, ut cum injuria pontificis suspicatur Lambertus, prædictos absolvit. Per legatos a latere suo in Angliam missos in concilio Wintoniensi Stigandum, Cantuariensis Ecclesie invasorem, deposuit; Lanfranco eidem subrogato duplex pallium concessit. Petrum Anagninæ civitatis episcopum, ad Michaelem VII, Orientis imperatorem, apocrisarium misit; unde eundem imperatorem cum Romana Ecclesia communione conjunctum fuisse aperte colligitur. Basilicam Sancti Benedicti in monasterio Cassinensi ipse in præsentia omnium cardinalium dedicavit. Henricum regem, quem propter Simoniacas abbatiarum et episcopatum nundinationes, aliaque plura delicta, Saxones et principes imperii apud pontificem accusaverant, quemque sanctus Anno, abdicata hanc ob causam regni cura et administratione, ab impietate et sacrilegiis apud eundem pontificem graphice descriperat, per litteras Romam citavit: verum morte præventus, causam regis successorum dijudicandam reliquit. Mortuus est pontifex, miraculosa dæmonis expulsionem et claudi hominis cura celeberrimus, Romæ, decimo Kalendas Maii, anno 1072, cum sedisset annos undecim, menses sex, et dies viginti duos.

NOTITIA DIPLOMATICA.

(Jaffe, *Regesta pontificum Romanorum*, pag. 389.)

In Alexandri II bullis (quarum signa chronologica haud raro sunt depravata) hæc insunt sententiæ: **MAGNUS DEUS NOSTER ET MAGNA VIRTUS EJUS; — DEUS NOSTRUM REFUGIUM ET VIRTUS; — EXALTAVIT ME DEUS IN VIRTUTE BRACHII SUI.**

Teste subscripserunt:

Bonifacius episcopus Albanensis (27, 49).
Petrus Damianus episcopus Ostiensis (27, 49).
Joannes episcopus Portuensis, (27, 29).
Leopertus episcopus Portuensis (49).
Mainardus S. Rufinæ episcopus (27).
Hubaldus episcopus Sabinensis (27, 49).
Joannes episcopus Tusculanensis (27).
Desiderius presb. card. rom. Eccl. et abbas S. Benedicti (27).
Joannes, qui et Minutus, card. tit. S. Mariæ trans Tiberim (49).

Stephanus vocatus cardinalis (49).

Hildebrandus S. R. E. archidiaconus (27, 29).

Scriptæ bullæ sunt per manum:

Rainerii scriniarii et notarii sacri palatii (13, 33).

Guinizonis notarii sacri palatii sanctæque R. E. (26).

Stephani notarii regionarii et scriniarii S. R. E. (29).

Octavii scriniarii et notarii sacri palatii (51, 52).

Joannis notarii et regionarii ac scriniarii s. sed. apost. (58, 59).

Data,

Mense januario 1063:

Per manum: *Mainardi s. Ecclesie Silvæ Candidæ episcopi et apost. sed. bibliothecarii* (8, 10).

A Januario 1063 ad Januarium 1069:

Per manum: *Petri bibliothecarii* (9, 25, 26, 29).

Petri bibliothecarii S. R. E. acolythi A vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi et ipsius S. R. E. archicancellarii (11).

Petri S. R. E. subdiaconi et cancellarii vice domini Annonis Coloniensis archiepiscopi et sed. apost. archicancellarii (13, 14, 24, 32, 33, 47).

Petri S. R. E. subdiaconi atque bibliothecarii (27, 31, 34, 35, 50, 53, 55, 57 bis, 59, 60, 62).

Rembaldi subdiaconi (48).

Petri clerici fungentis vice Petri S. R. E. subdiaconi et bibliothecarii (61, 63, 67).

A Januario ad Junium 1070 :

Per manum : *Petri clerici fungentis vice Petri S. R. E. cardinalis et bibliothecarii (71, 72, 73, 75).*

Ab Octobri 1070 ad Martium 1073 :

Per manum : *Petri S. R. E. cardinalis presbyteri & bibliothecarii (76, 77, 78, 80, 81, 87, 88, 89, 90, 145).*

ALEXANDRI II

PONTIFICIS ROMANI

EPISTOLÆ ET DIPLOMATA.

I

Alexandri II Epistola ad Mediolanenses conterraneos suos. — Excitat eos ad virtutum exercitia.

(Anno 1061.)

[MANSI, *Concil.* XIX, 941.]

ALEXANDER episcopus, servus servorum Dei, omnibus Mediolanensibus clero et populo salutem et apostolicam benedictionem.

Divini iudicii dispositione provisum est ut Mediolanensis Ecclesiæ filius, et Ambrosianis uberibus sublactatus, ad famulatum apostolicæ sedis indignus ascenderem ac matri omnium Ecclesiarum pastoralis curæ sollicitudine deservirem. Unde cum totius universalis Ecclesiæ cura nobis non levis incumbat, propensius circa vos ipsa natura nos provocat esse pervigiles : ut unde nos constat originis duxisse primordium, ibi etiam majoris ad æternam salutem habeamus sollicitudinis incrementum. Nam et ignis ea primum ligna conflagrat ex quibus oritur, et fons ante omnia illas terræ venas infundit ex quibus fluens derivatur. Unde vos, dilectissimi, internæ dilectionis studio cohortans, rogo, ut ad cælum se vester spiritus erigat, deceptoriam terrenarum rerum et caduca lucra contemnat, ab amore cœnosi hujus mundi se prudenter expediat, ad Creatoris sui desiderium medullitus inardescat. Estis enim, sicut beatus dicit apostolus, *gens sancta, populus acquisitionis : ut virtutes annuntietis ejus, qui de tenebris vos vocavit ad admirabile lumen suum (I Petr. II)*. Quibus ergo hæreditas incontaminata, immarcescibilis, conservatur in cœlis : absit ut eorum mens per amorem rebus sit involuta terrenis.

Plane, quia etiam vulgaribus loquimur, vulgatum Scripturæ testimonium libentius exhibemus. Mementote itaque, fratres mei, quod in oratione Domi-

nica dicitis : *Pater noster, qui es in cœlis (Matth. VI)*. Quem itaque Patrem vocamus, ad ejus hæreditatem tota mentis concupiscentia festinare debemus. De terrena porro hæreditate scriptum est : *Hæreditas, ad quam in principio festinatur, in novissima benedictione carebit (Prov. XX)*. Cur ergo, cum dicimus : *Pater noster*, præsto subjungimus : *Qui es in cœlis*, et non potius, qui es in terris, videlicet que nobis notiores sunt ; sive, qui es in aquis, aut in abyssis, cum ubique Deus sit, nihilque ab ejus præsentia vacuum sit ? sed cum dicimus : *Pater noster*, idcirco addimus : *Qui es in cœlis*, ut ad illam cœlestem hæreditatem sese noster animus erigat atque, in tam sublime germen adscitus ut sit hæres Dei, terrena quælibet ignobiliter non requirat. Enim vero Pater fidei, Abraham, plures habuit filios, sed solus ille nobilis, qui fuit uxoris ; qui vero ex concubinarum sunt ignobilitate suscepti, paternæ hæreditatis successione leguntur exclusi. Porro autem, dum eos aluit Abraham, omnes dicebantur filii Abraham ; at vero, cum testamentum venit, qui esset legitimus hæres, qui fieri deberet ex hæres patenter ostendit. Nam, Scriptura testante, dedit Abraham omnem hæreditatem filio suo Isaac ; filiis autem concubinarum dedit munera, et segregavit eos a filio suo Isaac (*Gen. XXV*).

Ecce itaque omnes dicebantur filii, sed non omnes hæreditatis paternæ sunt jura sortiti. Sic profecto fratres quamplures sunt hodie Christianæ professionis titulo decorati, qui videlicet in Christi hæreditate nequaquam merentur ascribi : et nunc quidem paterno vocabulo gloriantur, sed nequaquam ad hæreditanda paterna bona perveniunt, quia, re-
lut spurii, non cœlestia, sed terrena ignobiliter concupiscunt. Vos autem, dilectissimi, membra mea,